

CSONGRÁDI UJSÁG

Előfizetési árak:
Egész évre 4 korona, fél évre 2 korona, negyed évre 1 korona.
Egyes szám ára 8 fillér.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő
RÉTI FERENC

Szerkesztőség:
II. körület, Rózsa-utca 7. szám.
Kiadóhivatal:
Bozó és Justin könyvnyomdája Szentháromság-ter 2. szám.

II. évfolyam.

Csongrád, 1904. augusztus 7.

32. szám.

Iparoktatásunk államosítása.

Az 1884. évi XVII. t.-c. 80. §-a elrendeli, hogy minden oly községben, hol legalább 50 iparos és kereskedő tanonc van és ezek számára külön iskola nincs, köteles a község a tanoncok tanításairól külön tanfolyam berendezéséről gondoskodni.

Ezen tanfolyam kétféle lehet: az általános iparos tanonciskola és a szakirányú iparos tanonciskola. Nálunk miután egyik sem emelkedik túlsúlyra a másik felett, annak idején az általános iparos tanonciskola lett szervezve és így egyes iparágak tanoncai az őket megillető szakoktatásba jelenleg nem részesülhetnek, dacára, hogy az iparos tanonciskolai szervezet egyenesen meghagyja, hogy azokat külön szakoktatásba kell részesíteni.

Csongrád község a községi iparos tanonciskola fenntartására 2834 koronát fordít, melyből 200 korona mint az 1884. évi XVII. t.-c. 87. §-a értelmében ezen célra fordítandó iparkihágási díj térül meg s így a község tényleges kiadása 2634 korona, melynek fedezésére a vallás- és közokt. miniszter összesen 800 koronával járul s így az iparos tanonciskola fenntartása Csongrád községnek állami egyenes adója 2%-ánál jóval többbe kerül.

Már pedig az iparos tanoncok oktatásáról szóló s a nm. vk. miniszter 33564893. számmal kiadott iparos tanonciskolai szer-

vezet 21. §-ának b) pontja elrendeli, hogy amennyiben a rajztanítás alól felmentett kereskedő tanoncok száma a 20-at eléri, azok részére a szakmájukba vágó dolgok tanítására külön tanfolyam szervezendő, melynek költsége nevezettek 3 csoportba osztva, osztályonként heti újabb 3 órával 3 tanerővel, újabb 900 koronát igényel.

Iparoktatásunk azonban még ezen esetre is csonka marad, mert szinte elodázhatatlan és szükségessé vált már az építő iparos segédek továbbképző tanfolyamának felállítására, mely évenként október hó 1-től március hó végéig tart. Ennek költségei, miután a tanfolyam két éves s így két tanfolyam szervezendő, mintegy 1200 koronát tesznek ki.

Szükségessé teszi ezen tanfolyam szervezését az, hogy az ács- és kőműves tanoncok a külső tartózkodást igénylő foglalkozásuk miatt az ipariskolát az őszi és tavaszi folyamán nem látogathatván, nem szerezhetik meg az iparukhoz szükséges előképzettséget s képtelenek később az ács- és kőműves mesteri vizsgák letételére s örökösen, már családos korukban is, mint segédek kénytelenítettnek dolgozni, mert iparáguk képesítéshez van kötve.

Ezen tanfolyam által hozzájutván a szükséges előismerethez, a képesítést megszerezhetik, mely voltaképen érdeke lévén úgy az iparosnak, mint a dolgozó községnek is.

A jelenleg fennálló tanfolyamoknál al-

kalmazott iparos tanonciskolai tanítók fizetése is oly csekély, hogy annak javítása elől kitérni nem lehet.

Mindezeknek szoros figyelembe vételével állította össze az iparos tanonciskola bizottsága az iparos tanonciskola 1904/905. tanévi költségvetését s összesen 2800 koronával kérte felemelni az iparoktatásra fordított eddigi kiadásokat. Ismervén azonban azon körülményt is, hogy Csongrád község közönsége jelenleg is az állami egyenesadót meghaladó községi pótdadót visel s így ezen újabb terheket alig bírja el, javaslatba hozta a képviselő testületnek, hogy egyúttal tegye meg a szükséges lépéseket az iparos tanonciskola államosítása iránt azon ajánlattal, hogy az arra most fordított összeget annak fenntartására felajánlja, mindenesetre kikötve azonban, hogy a miniszter az iparos tanonciskolát tovább fejleszti s a kereskedő tanoncok és ács- és kőműves segédek továbbképző tanfolyamát szervezi.

Csongrád község képviselő testülete f. hó 1-én tartott közgyűlésében tárgyalta az iparos tanonciskolai bizottság ezen javaslatát, azt egyhangúlag magáévá tette s az iparos tanonciskola állami kezelésbe való átvétele iránt felterjesztéssel él a vallás- és közoktatási miniszterhez.

Mi a magunk részéről csak helyeselni tudjuk a képviselő testület határozatát. Mert annyi bizonyos, hogy az iparos tanonciskola fejlesztése elől kitérni nem le-

Emlékezés.

Néh. dr. Réti János várm. főorvos arcképe, Csongrád község képviselő testülete által 1904. aug. 1-én tartott közgyűlésben történt leleplezése alkalmából elmondotta **Sóhlya Gyula** főjegyző.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Tisztelt képviselő testület!

Hajdanában mikor a világalalomért való küzdelem minden más törekvést kiszorított s mikor a férfiút a kiválóság tekintetében a harci erények jellemezték, hiában keresünk eszményi jellemvonást, hiában keresünk emberszeretetet sugalmazta lelki nagyságot.

Az ókor sötét, a középkor erőszakos korszakaiban nagy és hatalmas nemzetek tűntek le az élet színteréről. A keresztény fejlettebb kultúra s annak folyományaként mindinkább tértfoglaló szelidebb erkölcsök, feltartóztatlanul megsemmisítették az erőszakosabb korszakok minden maradványait s a szent kereszt jegyében tömörült nemzetek késő évszázadok után ugyan, de előkészítették a történelem írójának az útát annak elbíráltására, hogy az „Isten képe” teremtett embert csupán lelki tulajdonságai képesítetik a „világ urává” lenni. Madách „Ember tragédiájá-

nak” végső jelenete azon isteni kinyilatkoztatáson végződik, hogy „Ember küzdj és bizva bizzál” s valóban a létért való küzdelem, ha abban az idealizmus is megnyilatkozik, megnevesíti az ember kedélyvilágát. Az ily ember felül tud emelkedni a köznapiságon, — meglegedett, mert minden esekévése jóleső öntudatban nyer magyarázatot. Az ily ember bizalommal tekint jövője elé, mert egy jóleső reményt fakasztott szívében a hit és annak folyománya: a szeretet.

Általános hiedelem a mai felvilágosodott korszakban, hogy a legközelebb leűnt század emberei kiesinyes gondolkozással s szűk látkörrrel engedték az eseményeket a maguk természet-szerű folyományaival lezajlani. Pedig ez a korszak, melyben hazánk történelmének kimagasló eseményei fordultak elő, nagy férfiakat, igazi emberbarátokat s magasztos hazaszeretet, amelynek birtokában e haza nagy fiait véraldozat nélkül adtak e haza minden polgáranak emberi jogokat, kitörülhetlenül kell, hogy megmaradjanak az utókor emlékezetében.

Ezen korszakot jellemezte hazánk dicsőült nagy fia, Deák Ferenc a következőképen:

„Úgy látszik minden nagy nemzetnek külö-

nös rendeltetése van az emberiség történetében, mely biztosítja fennmaradását. A görög nemzet a művészetet, a római a jogot és állami szilárdságot fejtette ki. A mi időnkben is az angol a világkereskedésnek és műveletlen földrészek polgárosításának nagy munkáját végzi, a francia szabadságra, egyenlőségre és dicsőségre törekszik, a német a tudományt műveli különösen, az orosz a világ hatalmi nagyságért lelkesül. Sokat gondolkodtam, hogy a mi nemzetünknek mi lehet a missziója? s úgy láttam történetünkben, úgy látom mostani helyzetünkben, hogy nekünk az igazságért kell élnünk és küzdenünk, s a vallási, nemzetiségi s társadalmi osztályok között az igazságot kell diadalra juttatnunk, s fennmaradunk, sőt szép jövő áll előttünk, ha mi rendeltetésünkhöz, az igazság szolgálatához hűek maradunk.”

Ez volt Deák Ferenc ideája.

A mai kor gyermeke pedig nem találja fel az idealizmust. Sokszor megelégedik a magyar nemzeti misszióval. Stréberség, kapkodás, a köztügyekkel való kacérikodás, a nagy nemzeti vívmányok ósárlása, felületesség, a komoly munka s törekvés hiánya oly lesújtólag jellemzi a mai kor gyermekét, hogy kétségbe kellene esnünk e

Fagylalt-különlegességek Hubert János cukrásznál
(Iskola-utca 4. szám) kaphatók.
Vasár- és ünnepnapokon külön helyiség áll tisztelt vendégei rendelkezésére.

het, már pedig annak fenntartása ezen újabb áldozat esetén legalább 3%-al fel-emelné a községi pótdadót.

Csongrád község közművelődési célokra így is tetemes összeget fordít. Az állami elemi iskolák fenntartására 14.000 koronát fizet. A polgári fiú- és leányiskolákra 6000 koronát, a kisdodovodákra 1000 koronát s azonkívül az épületek fenntartására évenként 6000 koronát fordít s kötelezve van a még szükséges iskolák, ovodák építésére, az átvett tanítók iskola-fenntartói s 30 filléres nyugdíjjarulékaik viselésére.

Átlagban tehát nem kevesebb mint 30.000 koronára tehető a közművelődésre fordított kiadás, a községi adónak körülbelül 25%-a.

Ez az áldozat jóval több, mint amennyire az 1868. évi XXXVIII. t.-c. a községeket kötelezi, méltányos tehát azon kérelmünk, hogy az iparoktatás államivá legyen, hogy így megóvassék lakosságunk az újabb terhektől s a nagy megterhelés következményei: a vagyoni tönkremenéstől.

Községi közügyek.

F. hó 11-én d. e. 9 órakor Csongrád község képviselő testülete közgyűlést tart. Tárgyai a következők:

1. A községi képviselő testület 200/904. sz. a. határozata folytán a Csongrád-sövényházi ármentesítő társulat által bemutatott s a régi befektetések kártalanítására nézve tett egyezség érdemi tárgyalása. 2. A községi képviselő testület 179/904. sz. a. határozata folytán Mészáros Henrik azon kérelmének, hogy a Magtár-és Könyök-utca sarkán levő telek részére átengedessék, érdemi tárgyalása. 3. Joannovics István és társai kérelme a Szent János-téren egy harmadik ártezi kút létesítése iránt. 4. A csongrádi rom. kath. plebánia hivatal 601/904. sz. átirata a harangozó javadalom megállapítása végett a képviselő testület részéről egy bizottság kiküldése iránt. 5. Boér Sándor számtiszt kérelme a mértékhatárolási vizsga letétele végett 8 napi szabadság és 200 korona fizetési előleg enge-

demzet jövője felett, ha olykor egy-egy nagyobb rázkódtatás s a veszély pillanataiban meg-megnyilatkozó összetartás fel nem rázna bennünket léhaságunkból, s ha a még soraink között élő idősebb hazafiak nem adnának példát annak igazolására, hogy a „haza érdeke nem kockázatható kicsinyes politikai nézetkülönbségek miatt” régen elnyelt volna bennünket a kozmopolitizmusnak eddig úgy látszik a magyar embernél feltartóztatott aramlata.

Egy férfúról, az elnyomatás korszakában is hazafinak ismert férfúról, egy igazi emberről lesz szó. Egy emberről, ki kötelességet teljesített, egy fáradhatatlan harcosról, ki az emberiség legnagyobb ellensége, a halállal viselt háborút, egy nagyszívű, széplelkű tudósról, ki egy emberöltőn keresztül folytatott fáradhatatlan tevékenysége után, nem vagyont, nem olesó dicsőséget, hanem a legszebbet a jó emlékezetet hagyta hátra.

Ez az ember, ez a kiváló érdemdús férfiú volt dr. Réti János vármegyei főorvos, aki egész lelkével szerette e várost, ezt a várost, amely már ifjú korában nemcsak existenciát, hanem elismerést és hálát adott neki, aki szíve egész melegével csüngött hivatásán, aki szegény és gazdagnak egyformán jóakarója, tudománya kincstárának önzetlen pazarlója s különösen a szegénynek támogatója, tanácsadója és az anyagiakban is felsegítője volt.

déyezése iránt. 6. Özv. Surányi Antalné kérelme fogyasztási adó címén nevével vezetett fogyasztási adóhátralék törlése iránt. 8. Illés János és Bodor Rókus községi rendőr és tűzoltó kérelme a f. évi július 20-án kiűtött tűzvész alkalmával ért károsodásuk miatt némi segélyösszeg megszavazása iránt. 9. Sóllya Gyula kérelme 6 heti szabadságidő engedélyezése iránt.

A tárgysorozat első tétele alatti tárgy rendkívül fontos ügy Csongrád községének egyetemére, mint különösen a Csongrád-sövényházi ártéri érdekeltiségre nézve.

Miként értesítve vagyunk, a községi előljáróság olyan értelmű határozati javaslatot szándékozik tenni a közgyűlés elé, melynél fogva a vizitársulatnak egyezségi ajánlata, az adóvisszatérítési összegekre nézve a csongrádi ártéri érdekeltiséget megillető összes jogok fenntartása mellett fogadtassék el.

Es pedig kettős okból.

Először azért, mert ily módon a község és illetve az érdekeltiség a társulat által a védtöltések céljaira elfoglalt földekért járó kisajátítási összegbeli követeléshez valahára hozzájut és felhasználhatja végre a maga hasznára és céljaira a pénzt.

Másfelől pedig azért, mert a közmondás szavai szerint: „jobb lévén a sovány egyezség a kövér pörnél”, érdemesebbnek tartja az előljáróság lehetőleg egyezségi biztosítani meg a járandó összeget a község és illetve érdekeltiség részére.

Szerintünk is, ha csak elfogadható érvekkel nem képesek az ellenzetet vallók bebizonyítani az egyezségnek reánk nézve hátrányos voltát; akkor mindenestre helyesebb egyezségi rendezni az ügyet. Mert kétségtelenül üdvösebb dolog lenne, ha mihamarább kézhez kaphatná a község és az érdekeltiség a pénzt, mintha a 10 évi késedelmeskedés után most megindítandó bizonytalan és esetleg 10 évig is elhúzódó költséges perlekedésnek tesszük ki magunkat.

Feltétlenül szükségesnek tartanók, hogy a képviselő testület és előljáróságunk vezetői ez ügyben, e közgyűlés előtt értekezletet tartanának és ott a fenforgó ügy minden oldalról a legalaposabban megtárgyalatnák. Nehogy készületlenül és tájékozatlanul álljanak a községi képviselők a közgyűlésen az ügy tárgyalása előtt, s oly határozat hozattassék, mely az ügyhöz fűződő nagy községi érdekeknek meg nem felel.

Felkerjünk tehát az előljáróságot, hogy az előértekezletnek megtartását el ne mulassza; a községi képviselő testületnek tagjait pedig az iránt kérjük fel, hogy a közgyűlésen teljes számmal jelenjenek meg.

Azon időben élte férfikorát, midőn a mindinkább fejlődésben levő nemzeti önérték tetterőssé nevelte az ifjút s amikor az ösök példája büszkeséggel töltötte el a hontit, nem esoda hát, hogy a jelen, emlékeztetének szánt ünnepen önkénytelenül a korszaki események összehasonlítására kellett szükségképp kitérnem.

Csongrád község képviselő testülete csak önmagát tisztelte meg, csak a jogos kiváncsolomnak engedett, midőn a nagy idők ezen tanúját, ezen tanúnak emlékét örökíti meg azon elhatározással, hogy egy emberöltőn keresztül fáradhatatlan tevékenységet kifejtett köztisztviselő érdemeinek méltánylásul tanásterme számára örökemlék gyanánt arcképét megfesteti. Legyen ez arckép tanúbizonyság arra nézve, hogy az igazi érdem megjutalmazása iránti törekvés megnyilatkozik a leggyorszerűbb szívből is, s az ideális szép érzék minden jó embernek Istentől adott sajátja.

Életrajzi adatai a következők:

Dr. Réti János született 1819. évi május 16-án Várpálotán Veszprém vármegyében, ahol atyja gyógyszerész volt. Elemi iskolai tanulmányait bevégezvén, atyjának buzgó utánjárása folytán felvétetett a veszprémi „Davidicum“-ba. Ezen intézetben fejlődtek már zsenge korában is tapasztalt jellembeli tulajdonai. Itt tanulta meg az emberszeretetet, itt sajátította el a szorgalmat és munkakedvet. Atyja később Győrbe monvén át lakni, iskolai tanulmányait a győri főgymnázium-

HIREK.

— **A kegyelet ünnepe.** Csongrád község képviselő testülete f. hó 1-én diszközgyűlést tartott, melynek tárgya dr. Réti János volt községi és vármegyei főorvosnak, a közgyűlés terme részére megfestetett arcképének leplezése volt. Ezen diszközgyűlés valóban az igaz hála s kegyeletnek ünnepe volt. A közgyűlést igazán szép szavakban Forgó Gergely főbíró nyitotta meg s az emlékbeszédet ékes szavú főjegyzőnk, Sóllya Gyula tartotta. Az elmondott emlékbeszédet lapunk mai számában közöljük. Dr. Réti Jánosnak a közgyűlésen jelenvolt családtagjai az elhunyt emlékére 100 korona adományt tettek le a helybeli szegények javára. A községi képviselő testület elhatározta, hogy a Molnár-utca, melyet a nép egyébként is úgy hív, az elhunyt emlékeztetere dr. Réti János utcának nevezessék el.

— **A Tisza-köröszugi ármentesítő és belvizszabályozó társulat** f. hó 4-én Réti Ferenc elnöke mellett Szelevényen választmányi ülést tartott. Az ülés tárgya az volt, hogy vajjon konvertálja-e a társulat banktartsásait, avagy anélkül, a kapott 270.000 korona államsegéllyel együtt rendelkezésre álló összesen 350.000 korona csupán a bankkölesöntőke tartozásnak apasztására fordíttassék és a konverzió kedvezőbb időre halasztassék el. A választmány, mivel az alacsony árfolyamokra való tekintettel, ma nem tartja előnyösnek a konverziót, azt határozta, hogy a 350.000 koronát egyszerűen befizeti tőketörlesztésre és majd kedvezőbb időkre hagyja a konverziót. Ellenben, ha a 350.000 korona befizetettik a kölesöntőke tartozás törlesztésére, jövő évben már közel 2 koronával kevesebb adó fog kirovatni minden hold föld után az érdekeltiségre. A kérdés most már csak az, hogy a hitelező Jelzálogbank elfogadja-e az egy évi felmondás megkövetelése mellett az azonnali befizetést, illetve tőketörlesztést.

— **A kaszinó nyári mulatsága.** A kaszinó választmánya elhatározta, hogy f. hó 20-án bálát rendez. A rendezés vezetését dr. Boér Antal tb. megyei főorvos vállalta magára, s így remélhető, hogy az sikerülni is fog.

— **A megyei pótdadók** azon részének, mely eddig a tisztí fizetéseknek fedezetére szolgált, beszüntetése érdekében a vm. törvényhatósági bizottsághoz intézendő felirat ügyében Réti Ferenc községi képviselő indítványt terjesztett be Csongrád község képviselő testületéhez, amelyben azt is indítványozza, hogy szóltassanak fel a megye összes községei a kérelemhez leendő

ban folytatta. A főgymnázium 7-ik és 8-ik osztályát pedig Pesten végezte kitűnő sikerral. Hajlamai az orvosi pályára vonzván, a pesti orvosi tud. egyetem hallgatói sorába lépett s ugyanott 1842. évben 23 éves korában orvostudorrá avatott, mely alkalommal irt jeles orvosi értekezése külön nyomtatásban is megjelent. Oklevélenek elnyerése után Stáhly tanár mellett assistens volt, ezen állásától azonban rövid idő múlva megvált, minek szép lélektani magyarázata az, hogy mint működő orvos, szerény anyagi viszonyok közt élő szüleit segélyezni kívánta. Legelső állomása volt a csongrádi Karolyi uradalom orvosi állása, amelyet 1843 táján el is foglalt. 1844. évben nőül vette néh. Draskovics József és Werner Anna házastársak szelid lelkületű Rozália nevű leányát, akivel való házasságában Isten 8 gyermekkel áldotta meg, akik közül 3 fiút és 3 leányt atyai szerető szívének egész melegével és legnagyobb gondosságával nevelt fel. Gyermekei voltak: bold. Réti Ernő ügyvéd, akit puritán jelleme, s a közjó s a társadalmi élet előmozdítására irányuló tevékenysége miatt mindnyájunk őszinte szeretete kísért sirjába. Réti János felső gazdasági tanintézeti tanár, ki 30 év óta él szép hivatásának s aki a gazdasági oktatásügyet mint író és szaktudós kiváló gondossággal műveli, Réti Emília férj. Mocsári Gerőné nyug. képezdei tanár neje, Réti Ferenc ügyvéd, aki közéletünkben köztudomású tevé-

csatlakozásra. Tekintve, hogy Csongrád község évi költségvetése évente 7080 korona állandó tehertől fog megszabadulni és a többi községek is hasonlóan több-kevesebb állandó tehertől lesznek megszabadítva az indítvány sikere esetén. — hisszük és reméljük, hogy úgy Szentés városa, mint a megye összes többi községei, saját, jól felfogott érdekükben örömmel fognak csatlakozni az indítványhoz és megfogják kérni a kebelökben lakó törvényhatósági bizottsági tagokat, miszerint az őszi megyei közgyűlésre teljes számmal megjelenjenek és a községek kerelmeknek teljesítése felett szavazzanak. Úgy is elég nehéz megpróbáltatásnak lesznek kitéve a megye összes községeinek lakói a rossz termés viszonyok folytán, ne tetézzek tehát a megye urai felesleges adók fenntartásával a népek bajait.

— **A harangozói illetmények.** A csongrádi rom. kath. hitközségi harangozói illetmények rendezése, Réti Ferenc községi képviselő kezdeményezése és kitartó ébresztgetése után úgy látszik, végre a teljesülés útjára ér. Tudjuk ugyanis, hogy Hegyi Antal volt plebános önkényűleg, a községi képviselő testület tudta és megkérdése nélkül felemelte a harangozói illetményeket. És pedig oly mérvben, hogy az, a beavatottak állítása szerint némely évben a 4000 koronát is elérheti. Ez azonban nem lett volna baj, ha valami idegen alaphól nyertek volna fejedetet a harangozói illetmények, azonban nem úgy történt, hanem a katolikus vallás híveinek kellett ezen jogtalanul és túlmagasán megállapított díjakat fizetniök. Zúgolódtak is régen emiatt a csongrádi katolikus polgárok, de hát pusztán zúgolódással nem lett segítve a bajokon. Most azonban majd lesz segítve. Mert a legközelebbi közgyűlésen egy bizottság fog kiküldetni, amely az egyházmegyei kiküldöttekkel közösen fogja az ügyet rendezni. És pedig reméljük, miszerint akként fog az ügy rendezetni, hogy nemcsak a harangozónak érdekei, de a hívők érdekei is meglesznek védelmezve a jövőre nézve.

— **Búcsú bálak.** Nagyboldogasszony napján, augusztus hó 14-én a helybeli általános ipartestület, az iparos olvasókör és ifjúság együttesen a népkertben tartanak bálát, 15-én pedig a „Magyar Király” szálló nyári helyiségében az önkéntes tűzoltó egyesület tart bálát. Mindkettő igen sikeresnek ígérkezik.

— **Orvosrendőri vizsgálat a tejpiacon.** F. hó 5-én dr. Sörös Miklós községi orvos s Gyánti István rendőrbiztos a tejpiacon egészségügyi vizsgálatot tartottak, mely alkalommal 4 tejáruló tejtét kobozták el víz és keményítővel való ha-

kenységet fejt ki, Réti Ida és végül Réti Janka, Paksi József műszaki tanácsos és ker. vízellátási felügyelő özvegye, kinek férje elismert műszaki tehetség volt s aki a csongrádi északi Tiszapart munkálatait annak idején teljesítette.

Dr. Réti János tevékeny működését s általában egész lelki világát legjobban jellemzi azon kérvény, amelyet nyugdíjaztatása alkalmából Csongrád vármegye köztörvényhatósági bizottságához intézett.

Elmondja ezen kérvényében, hogy elérőtlenedés s előre haladt kora miatt — 74-ik életévében volt — hivatalos állásától megválni kényesül. 1844. jan. havától kezdve állott a várm. szolgálatában s közmegelégedésre betöltött 50 éves szolgálatáért kérte egész fizetésének kegyes és nyugdíjként való megállapítását. Elmondja továbbá, hogy orvosi pályája kezdetén az igaz humanizmus zászlója alá esküdött, az egyenlőség és testvériség elvét nem szóval, hanem tettben gyakorolta s hivatását a szó legigazabb értelmében „nobile officiumként” tekintette, beteg embertársait orvosi segélyben és tanácsokban önzetlen részesítette. A gyógyászat terén 1844-től kezdve 1867-ig mint a járásnak s egyúttal a népek orvosára korán felismerte, hogy a nép saját egészsége iránt nagy közönbösséggel viseltetik, s nagy nehezen és sokára bírta a rendszeres gyógykezeléssel a kuruzslás iránti hajlamot némileg is legyőzni. Ezen küzdelemben

misítás miatt. Célszerű lett volna a gyümölcs-piacra is kitekinteni s az ott felhalmozott és az egészségre káros éretlen gyümölcsöt s fonyadt dinnyéket elkobozni.

— **Mulassunk, vigadjunk, nevéssünk!** A népkerti bérli a színtársulattal együttesen mai napon a népkert kerthelyiségében néptünnepélyt rendez, meghívóját azzal köriratozza: Mulassunk, vigadjunk, nevéssünk! Jobb volna pedig, ha szomorkodnánk. Az áldást hozó eső még mindig kerülget bennünket. Fölsül a kukorica, kopaszak a tarlok, nincs leelője sem a lábas marhának, sem az apró jószágoknak, elgondolhatatlan szükségnek s mitől lsten óvjon, talán inségnek nézünk eléje. A szemestermények ára rohamosan emelkedik, takarmányműt kapni is alig lehet. A helybeli piacon a búza mázsája 20 korona 40 fillér, az árpa és kukorica 14 korona. Jó lesz bizony takarékoskodni és gondolni a jövőre.

— **Övintézkedések tűzbiztonsági szempontból.**

A hatóság utasította Szendrői László kereskedőt, kinek udvarán nagymennyiségű petroleum és egyéb gyúlékony anyag volt fölhalmozva raktáron, ezen anyagoknak a városból való kihelyezésére, illetve kiraktározására. Újabbban Kozma Lajos kereskedő udvarán fog a vizsgálat meg-ejtetni, hol szintén nagymennyiségű szén és egyéb gyúlékony és robbanó anyag van raktáron. Csak elismeréssel adózunk a hatóságnak ezen óvatos gondoskodásért és reméljük, hogy nem állapszik meg Kozmánál, hanem az összes üzletek és ezek udvarait vizsgálódása tárgyává teszi és a netán szükségesnek mutatózó intézkedéseket nyomban megteszi. Az ilyen eljárást noha a hatóság csak kötelességét teljesíti, nem kell dicsérni, de mégis elismeréssel vagyunk, amiért kötelességét egyáltalán teljesíti.

— **Halálos csönd.** A f. hó 11-ikére, csütörtökre tervezett előadás iránt Szentesen és Fegyvárián is sokan érdeklődnek, s többen ké-szülnek átjönni.

— **Játék a tűzzel.** A györfös erdőben, mely közlegelőnek, csűrhejárásnak van átengedve, a jószágokat őrző gyermekek pusztán játékokból a korhadozó fákat meggyújtogatják, s azok lap-pangó tűzzel egész napon át is égnek. Miután az uralkodó nagy szárazságban ebből nagyobb baj is származhatik, felhívjuk az előjáróság figyelmét Vesta növendék szentjeire, hogy őket komolyan megfenyítve, veszedelmes szokásaiktól tiltsa el.

— **Milyen idő várható?** Az időjárás parasz-regulái augusztus hónapról a következőket mondják: Ha Lőrincor esik, vége a dinnyének. Lő-

ric után nincs zivatar. Ha Lőrinc napja szép, szép ős lesz. Ha vasas szent Pétertől Lőrincig nagy a hőség, soká fehér lesz a tél. Amilyen Bertalan napja, olyan lesz az ős. Amit augusztus a borból meg nem főz, azt szeptember megsüti. Hosszú számarordítás rossz idő. Szerencse, hogy a mai számarak csak éjjel ordítanak.

— **Peldás kedvezményt** léptetett életbe hazánk egyik leghosszabb és legkedveltebb fürdője: Herkulesfürdő. Az igazgatóság mindazokat, kik szerény jövedelemmel bírnak, augusztus 26-tól kezdve 50% kedvezményben részesíti úgy a lakás, mint a páratlan gyógyhatású kéndús és kősós meleg fürdők óráinál. Ismeretes, hogy e világhírű fürdők eszakiatlan sikerrel használatnak ischias, idült esuz, kövszény, bőr és esontbetegségek, aranyér, alfesti bántalmak, vesebajok, vérszegénység stb. ellen. Díszéretes eseleket az igazgatóság részéről, hogy az említett kedvezmény által módot nyujt az intelligens középosztálynak is, hogy Herkulesfürdő gyógyító és üdítő hatásában részesülhessen.

— **A Tisza áldozata.** Nemes István 18 éves szentesi fiatal ember Szentéről jövet, a mészégetőnél a Holt-Tiszába fürdött, fürdés közben azonban, mivel úszni nem tudott, a meredek lejtőn a víz mélyebb részébe esüszott s a vízbe fullt.

— **Allatbetegségek.** A száj- és körömfájás újra fellépett községünk határában s így a kihajtás meg van tiltva. — A szomszédos Tömörkény községben meg takonykór lépett fel. Az elsőfokú hatóság Cseuz Imre állatorvossal együtt a leghigorúbb övintézkedéseket tették meg a járványos betegség továbbterjedésének meggátolására.

— **A sertésvész mesterséges terjesztése.** A hajóhid lejárón túli, úgynevezett sárkányfarkú lakosok azon épen nem dícséretre méltó szokást vették fel, hogy a betegségben elhullott disznait a töltés alá lökik ki, hol néha, míg azt a rendőség el nem távolítja, napokig ott fekszenek s amellett, hogy kiállhatatlan büzzel töltik be a környék levegőjét, megfertőzik az egész tájat s oktalán módon tovább terjesztik a sertésbetegséget. Az előjáróság már erőlesen intézkedett ezen közegészségügyi kihágás megtorlása iránt. Legcélszerűbb kinyomozni, hogy kihágást elkövetőt s alaposan elbirságotni, hogy máskor elmenjen a kedve másoknak is kárt tenni, mert mégis csak nagy lelketlenségre vall, hogy ahelyett, hogy az elhullott állatot elföldelne, napokig büzzeni hagyja. A Herke városi lakosok ugyanazt a szokást veszik fel, hogy a Holt-Tiszába lökik bele a megdöglött állatot, ezen körülményre szintén felhívjuk a rendőrbiztos figyelmét, ha szétnevez, most is talál ott kettőt-hármat.

— **Furcsa hitvespári csók.** Bukátos Pál polgártársunk néhány hét óta elválva el feleségétől, megunva azonban mint hajdan Adam az egyedülletet, elgondolta, hogy mégis jobb a rosszal, mint a rosszal nélkül, f. hó 5-én, midőn feleségével az utcán találkozott, békülni kezdett vele s hogy azt meg is peccételtesse, egy csókot kért tőle. Az asszony úgy tett mintha megakarná csókolni, s csók helyett megharapta az ura ajkát. Erre azonban Bukátos polgártársunkban is felébredt a ragadozó természet, s ő meg viszonzásul a feleségének az orrát harapta meg, ki vérző orrmaradványával emelt panaszt férje ellen. Bukátos barátunk úgy látszik szeretett anyósát tartja a közte s felesége között keletkezett ösz-szeütközés okának, mert az elmúlt hét folyamán azt szőlőbeli lakásán meglátogatta s öllekezés közben balkarját eltörte. A hitvespári csók folytatása a helybeli kir. járásbírósnál leend.

— **Tüzek.** A már kiálthatatlanná vált forróság s örökös szárazság okozta károkat növeli még a tűz is. Az elmúlt hét folyamán a külterületen számos tüzeset volt. Így Lantos Imre tanyáján szalma, Szlapák Józsefnek egy jó tömeg nádja, Lajos Sándornak a tanyája, Forgó G. Sándornak a bokrosi közlegelőn két vontató szénája és Bartók Istvánnak az összes takarmánya égett meg. A kár megközelítőleg 2000 korona.

— **Öngyilkosság.** Farkas Judit húsz éves árva leány, ki sógoránál, Kovács György szőlőközötti allami isk. tanítónál tartózkodott, f. hó 1-én hajnali 4 órakor szíven lötte magát. Leveleket hagyott hátra, melyben arra kéri hozzátartozóit, hogy ne boncoltassák fel, tettének okát azonban nem említi. Valószínűleg életuntáság vitte a halálba.

— **Peldás kedvezményt** léptetett életbe hazánk egyik leghosszabb és legkedveltebb fürdője: Herkulesfürdő. Az igazgatóság mindazokat, kik szerény jövedelemmel bírnak, augusztus 26-tól kezdve 50% kedvezményben részesíti úgy a lakás, mint a páratlan gyógyhatású kéndús és kősós meleg fürdők óráinál. Ismeretes, hogy e világhírű fürdők eszakiatlan sikerrel használatnak ischias, idült esuz, kövszény, bőr és esontbetegségek, aranyér, alfesti bántalmak, vesebajok, vérszegénység stb. ellen. Díszéretes eseleket az igazgatóság részéről, hogy az említett kedvezmény által módot nyujt az intelligens középosztálynak is, hogy Herkulesfürdő gyógyító és üdítő hatásában részesülhessen.

— **A Tisza áldozata.** Nemes István 18 éves szentesi fiatal ember Szentéről jövet, a mészégetőnél a Holt-Tiszába fürdött, fürdés közben azonban, mivel úszni nem tudott, a meredek lejtőn a víz mélyebb részébe esüszott s a vízbe fullt.

— **Allatbetegségek.** A száj- és körömfájás újra fellépett községünk határában s így a kihajtás meg van tiltva. — A szomszédos Tömörkény községben meg takonykór lépett fel. Az elsőfokú hatóság Cseuz Imre állatorvossal együtt a leghigorúbb övintézkedéseket tették meg a járványos betegség továbbterjedésének meggátolására.

Legyen örökké áldott emlékezte!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színház.

1904. július 30-án színe került bérletszünetben a „Drótostót”, a címszerepben Perényi Józseffel, aki rutinját s mint tenorista tehetségét kiválóan érvényesítette. Szalay Vilma utólérhetlen bájjal s kiváló művészi tehetséggel érvényesült Zsuzsika szerepében, s ezen előadásról elmondhatjuk, hogy egyike volt a legsikerültebbeknek, leszámítva hogy Gyárfás teljes indispozícióval küzdött. Ezen tehetséges színésznek jóakarattal tanácsolhatjuk, hogy amennyiben alig van oly szerepkör, amelyben meg nem állná helyét, iparkodjék a legkisebb szerepet is egész tudásával betölteni. Madas Pista mókáival és általánosságban művészi nivón tartott játékával mindvégig jókedvre hangolta a közönséget. Közönség, dacára a bérletszünetnek, szép számú volt.

Július 31-én két előadás volt. A délutáni előadás kritikájával adósak maradunk. Este színe került a „Falurózsája” összevágó előadásban, dacára a túlyomóan vasárnapi közönségnek, az előadás korrektségéhez szó sem fér.

F. hó 1-én bérletben adatott a „Drótostót” ugyanazon szereposztással, mint szombaton. Az előadás kifogástalannak mondható s Gyárfás is ügylátszik némileg foglalkozott szerepével. Szalay Vilma játékát s szép művészi énekét külön is ki kell emelnünk. Meg kell azonban rónunk Madas Pista mókáit, amelyek már nem színházba, hanem közönségesebb cirkus „Dummer Augustus”-jai szerepkörébe vágnak. Ilyen banális tréfa volt a macska bikaviadal. Kár, hogy ez az igazán művészi tehetséggel megáldott színész ilyen kicsinyes extemporitálásokkal kíván hatást elérni, mert bár mókái mulattatók is, a komikumnak nem szabad bizonyos határokon túl csapongani. A zenekart mind a két előadásért elismerés illeti meg.

F. hó 2-án adatott a „Vasgyáros”. Közönség kis számban, minek oka abban keresendő, hogy ezt a különben örökké szép színművet mindenki legkevesebb háromszor látta. Az előadás különben kielégítő volt. Elismerés illeti különösen Geröffy Ilonát, aki Claire szerepében kiváló művészi tulajdonságot igazolt. Megható s fenséges volt különösen az a jelenete, midőn a párbaj előtt férjét akarta megakadályozni a megjelenésben. Kitűnően alakított P. Nagy Linda is, s a férfiak közül különösen Balogh Árpád.

F. hó 3-án adatott a „Korbács” című bohózat, közepes előadásban, aminek oka nem annyira a szereplők, mint a darab selejtességében keresendő. Azt a benyomást szereztek sokan, amely a cirkusi mutatványok végén rendezett némajátékok után támad az emberekben. Oroszlán ordítás, általános püfölés, tudórontó kiabálás, s általában a legközönségesebb otrombaságok. Elvárjuk az igazgató igazi műzlesétől, hogy jövőre ily „Tatár Péter”-féle stílyú darabtól megkíméli a közönséget.

F. hó 4-én adatott bérletben a „Makrancos hölgyek” operette. Magyaról az operette szövegéről kevés mondanivalónk van, az operette zenéje azonban eragadóan szép, különösen a „Szent János bogárka” című részlet, amelyet Solti Vilma, Baloghné és Gelléri Gizi szép összhangban, s kiváló bájjal énekeltek. Kitűnően alakítottak Solti Vilma, Baloghné, Gelléri Gizi és P. Nagy Linda. A férfiak közül Gyárfás Ödönnek volt kiválóbb szerepe, amelyet sikerrel töltött be.

F. hó 5-én zónaelőadás volt. Kielégítő eredménnyel előadatott harmadszor a „Drótostót”. Birálatunk fenntebb részletezve, azon különbséggel, hogy Zsuzsikát Solti Vilma szintén művészi szíleg adta elő s Micike szerepében Szalay Vilma kitűnő volt.

V.

Szerkesztői üzenet.

S. M. Kézdivásárhely. Kérdésedre a választ lapunk mai vezércikke adja meg. Fő dolog most már odafennit keresztl vezetni, mi azt hiszem, ha nehezen is, de menni fog.

Itt 44—45 fokos meleg járja, míg ott úgy látszik, „könnyen dudál a portugál”. Ami a Vajdát illeti, az fogadást tett, hogy mivel rosszul megy, nem preferancozik, azonban 48 óran belül elvesztette nemcsak a fogadást, hanem a besetzt makk királyra kimondott 8 ütöses szanzaduttat is. Atkozott makk király!! Pá!

Társszerkesztők:

BLÁZSIK MIHÁLY ÉS SÁGHY MIHÁLY.

Kiadók és laptulajdonosok: BOZÓ ÉS JUSTIN.

Bozó és Justin könyvnyomdája.

Válogatott csongrádi borok:

Literenkint kimérve . . . . . 28 kr.
Adó nélkül nagyban . . . . . 18 kr.

Elsőrendű kőbányai sörök

(jégbe hűtve):

Nagy üvegenként . . . . . (14 kr.
Üveg biztosíték (vagy csere) . . . . . 6 kr.
Literenkint kimérve . . . . . 24 kr.
25 literes hordónként . . . . . 5 frt — kr.

Jég a délelőtti órákban:

Kilogrammonként . . . . . 1 kr.
Métermázsánként . . . . . 60 kr.

Valódi párlatok

(saját főzés):

1 L. valódi törkölypálinka 1 frt — kr.
1 L. val. borseprűpálinka 1 frt — kr.
1 L. valódi szilvapálinka . 1 frt — kr.
1 L. valódi sárga barackpálinka . . . . . 1 frt 60 kr.
stb.-féle égetett szeszes italok jutányos áron kaphatók, nagyban és kicsinyben

AUSLÄNDER JENŐ

pálinkafőző és finomító, bor- és sörkereskedőnél
Csongrád.

Ügyes és megbízható
utcai újságelárúsító fiúk

jó kereset mellett azonnal

felvétetnek.

Bővebb felvilágosítást a Csongrádi Ujság
kiadóhivatala nyújt.

**BRAZAY FELE
SŐSBORSZESZ**
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNALATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGEZ
MELLEKELVE VAN!

Egyetlen

politikai tanügyi lap, mely a
10,500 korona politikai kau-
ciót is letette, a

NEMZETI
ISKOLA

Szerkesztő:

Földes Géza.

Főmunkatárs:

Benedek Elek.

Tíz év óta áll ez a lap
a magyar tanárok, tanítók,
tanítónők és kisdidjók szol-
gálatában s ez alatt közön-
ségének szívevel összeforrott
egyesen.

Bátor szókimondás, erős
fajszereget, a függetlensége
fel és leléle s teljesen meg-
bízható diszkreioja kedvel-
tette így meg ezt a lapot.
S hogy ez ilyen is marad,
erre elég biztosíték a szer-
kesztők multja és egyéni
jellem.

A Nemzeti Iskola tizenkét
oldal terjedelemmel megjele-
nik minden szombaton s az

előfizetése:

egész évre . . . . . 12 K
fél évre . . . . . 6 K
negyed évre . . . . . 3 K

Előfizetéseket elfogad a

NEMZETI ISKOLA

kiadóhivatala
Budapest, VII.
Rottenbiller-utca 5 a.

HIRDETÉSEKET

OLCSÓ ÁRÉRT IZLÉSES KIVITELBEN KÖZÖL

A CSONGRÁDI UJSÁG.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására
hozni, miszerint Csongrádon a Jókai Mór-utca (volt Malom-
utca) 32. számú házban

épület- és bútorasztalos műhelyt

rendeztem be, hol megrendelés, folytán készitek minden-
féle asztalosmunkát.

Több éven át szerzett szakképzettségem folytán elvál-
lalom a legfinomabb bútorok elkészítését mátt, vagy fénye-
zett kivitelben, valamint épületmunkákat is a legjutányo-
sabb áron, pontos kiszolgálás és jótállás mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok
tisztelettel

Pintér Márton
asztalos.